

Home>Wetgeving en jurisprudentie>Nationale wetgeving

Nationale wetgeving

Spanje

Op deze pagina vindt u informatie over het Spaanse rechtstelsel en een overzicht van de Spaanse rechtsorde.

Spaanse rechtsbronnen

De Spaanse rechtsbronnen zijn vastgelegd in artikel 1 van het burgerlijk wetboek (*Código Civil*):

De Spaanse rechtsorde berust op wetten, gewoonterecht en algemene rechtsbeginselen.

Bepalingen die in strijd zijn met een andere bepaling van hogere orde, zijn niet geldig.

Een krachtens gewoonte geldende regel is alleen van toepassing als toepasselijk recht ontbreekt en op voorwaarde dat de regel niet in strijd is met de openbare orde of de goede zeden. Het bestaan van de regel moet zijn aangetoond.

Juridische gebruiken die niet zuiver interpretatief ten aanzien van een wilsverklaring zijn, worden als gewoonte beschouwd.

Algemene rechtsbeginselen zijn van toepassing als wetten of gewoonten ontbreken, onverminderd hun richtinggevende rol binnen de rechtsorde.

De rechtsregels die zijn vervat in internationale verdragen zijn niet rechtstreeks van toepassing in Spanje zolang ze niet zijn opgenomen in de interne rechtsorde van Spanje door middel van volledige bekendmaking in het Spaanse staatsblad (*Boletín Oficial del Estado*).

De rechtsorde wordt aangevuld met de jurisprudentie van het hoogerechtshof (*Tribunal Supremo*), dat wetten, gewoonten en algemene rechtsbeginselen uitlegt en toepast.

Spaanse rechters en rechtbanken, die uitsluitend onderworpen zijn aan de grondwet en de rechtsstaat, zijn uit hoofde van hun functie verplicht uitspraak te doen in elke zaak die zij behandelen, waarbij zij zich aan het gevestigde stelsel van rechtsbronnen moeten houden.

Soorten rechtsinstrumenten

Grondwet: Hoogste rechtsorde van de Spaanse staat waaraan alle publieke machten en burgers onderworpen zijn. Alle bepalingen of handelingen die in strijd met de grondwet zijn, zijn niet rechtsgeldig. De grondwet is onderverdeeld in twee inhoudelijk duidelijk onderscheiden delen: a) het dogmatische gedeelte en b) het organieke gedeelte.

Internationale verdragen: Schriftelijke overeenkomsten tussen bepaalde volkenrechtelijke subjecten die door het volkenrecht worden beheerst en die kunnen bestaan uit een of meerdere met elkaar samenhangende rechtsinstrumenten, ongeacht de benaming daarvan. Na ondertekening en officiële bekendmaking in Spanje worden internationale verdragen onderdeel van de interne rechtsorde.

Autonomiestatuten: Spaanse institutionele basiswetgeving van afzonderlijke autonome gemeenschappen, erkend door de Spaanse grondwet van 1978 en goedgekeurd bij organieke wet. Hierin zijn ten minste de naam van de autonome gemeenschap, de territoriale begrenzing, de naam, organisatie en zetel van de instellingen van de autonome gemeenschap en alle hun toekomstige bevoegdheden opgenomen. Autonomiestatuten zijn geen uitdrukking van soevereiniteit en vormen geen *grondwet*, daar zij niet zijn opgesteld door een grondwettelijke macht (in de gebieden die autonome gemeenschappen werden, bestond geen dergelijke macht). Zij hebben hun bestaan te danken aan de erkenning door de staat, waarbij het autonomiebeginsel het eenheidsbeginsel in alle gevallen onverlet laat.

Wetten: er bestaan in Spanje verschillende soorten wetten.

Organieke wetten: wetten die betrekking hebben op de toepassing van de grondrechten en de burgerlijke vrijheden, wetten waarmee de autonomiestatuten worden goedgekeurd en de rechtsorde die betrekking heeft op het algemene kiesstelsel en de overige in de grondwet genoemde wetten.

Gewone wetten: wetten die onderwerpen reguleren die niet door organieke wetten worden geregeld.

Wetgevende decreten: wettelijke bepalingen op bepaalde gebieden van de regering op basis van haar door het parlement (*Cortes Generales*) toegekende bevoegdheden.

Wetsbesluiten: voorlopige wetgevende bepalingen die door de regering worden uitgevaardigd in buitengewone en noodgevallen en die geen invloed hebben op de rechtsorde van de fundamentele instituties van de staat, de in titel I van de grondwet omschreven rechten, plichten en vrijheden van de burgers, de rechtsorde die betrekking heeft op de autonome gemeenschappen of de rechtsorde die betrekking heeft op het algemene kiesrecht. Binnen dertig dagen nadat een wetsbesluit is vastgesteld, moet het ter beraadslaging en stemming worden voorgelegd aan de voltallige kamer van afgevaardigden (*Congreso de los Diputados*).

Verordeningen: algemene rechtsregels van de uitvoerende macht. Hiërarchisch bevinden verordeningen zich direct onder de wetten, en in het algemeen dienen zij ter uitvoering van wetten.

Gewoonten: deze worden gedefinieerd als "het geheel van regels die zijn afgeleid van de min of meer constante herhaling van uniforme handelingen". Om een collectieve en spontane wil te vertegenwoordigen moet een gewoonte algemeen, constant, uniform en duurzaam zijn.

Algemene rechtsbeginselen: algemene regels die zijn geformuleerd, en die, zonder dat ze formeel in de rechtsorde zijn opgenomen, als onderdeel daarvan worden beschouwd omdat ze als basis dienen voor andere specifieke normatieve formuleringen of op abstracte wijze de inhoud van een groep daarvan belichamen. Ze vullen lacunes in het recht op of geven uitleg aan wettelijke regels.

Jurisprudentie: jurisprudentie wordt gevormd door ten minste twee arresten die een bepaalde wet op dezelfde wijze interpreteren, afkomstig van het hoogerechtshof of, wanneer het om bepaalde gebieden gaat waar de autonome gemeenschappen bevoegd zijn, van de arrondissementsrechtbank (*Tribunal Superior de Justicia*) van de desbetreffende autonome gemeenschap. Wanneer een rechter of rechtbank afwijkt van de door het hoogerechtshof gevestigde doctrine, wordt het arrest niet automatisch nietig verklaard, maar kan het als aanleiding dienen om in cassatie te gaan. Het hoogerechtshof en de arrondissementsrechtbank in een bepaalde autonome gemeenschap kunnen om gegronde redenen echter op elk moment afwijken van hun geconsolideerde rechtspraak en nieuwe jurisprudentie creëren.

Hiërarchie van normen

Volgens artikel 1, lid 2, van het Spaans burgerlijk wetboek zijn bepalingen niet rechtsgeldig als zij strijdig zijn met bepalingen van een hogere rang. Dit betekent dat er noodzakelijkerwijs een hiërarchie tussen de verschillende soorten normen moet worden vastgesteld, en met dit doel worden in de Spaanse grondwet de onderlinge samenhang tussen de verschillende normen en hun hiërarchische en bevoegdheidsrelaties gereguleerd.

Volgens de grondwet is in het Spaanse recht de volgende rangorde van toepassing:

de grondwet;

internationale verdragen;

de wet, in de volgende volgorde: organieke wetten, gewone wetten en regels met de rang van wet (waaronder koninklijke besluiten en koninklijke wetgevende besluiten), waarbij geen sprake is van een hiërarchie, maar eerder van afzonderlijke procedures en toepassingsgebieden; door de uitvoerende macht uitgevaardigde regels, met hun eigen hiërarchische indeling, afhankelijk van de instantie die ze uitvaardigt (koninklijke besluiten, ministeriële beschikkingen enz.).

Daarnaast is er een bevoegdheidsbeginsel vastgelegd met betrekking tot de wetten en regels uitgevaardigd door de parlementen van de autonome gemeenschappen (regionale verordeningen, regionale regeringsdecreten enz.).

Rechters en rechtbanken passen geen wettelijke of andere bepalingen toe die in strijd zijn met de grondwet, de wet of het beginsel van een hiërarchie van normen.

Institutioneel kader

Instellingen belast met de vaststelling van rechtsvoorschriften

Het institutioneel kader van Spanje is gebaseerd op het beginsel van de scheiding der machten, waarbij de wetgevende macht ligt bij het Spaanse parlement en wetgevende vergaderingen van de autonome gemeenschappen.

De uitvoerende macht ligt bij de regering, zowel op nationaal niveau als in de verschillende autonome gemeenschappen, met inbegrip van de regelgevende bevoegdheid, en de regering oefent soms ook de wetgevende macht uit, wanneer het parlement deze macht aan de regering heeft gedelegeerd.

Aan lokale entiteiten is geen wetgevende macht toegekend, maar wel een regelgevende bevoegdheid, die voornamelijk wordt uitgeoefend middels gemeentelijke verordeningen.

Het initiatiefrecht ligt bij de regering, het congres en de senaat, de wetgevende vergaderingen van de autonome gemeenschappen en in bepaalde gevallen bij het volk (door middel van het volksinitiatief).

Het besluitvormingsproces

Internationale verdragen: er zijn drie goedkeuringsmechanismen, waarbij het van het soort onderwerpen dat in het verdrag wordt gereguleerd, afhangt welk mechanisme van toepassing is.

In de eerste plaats vindt goedkeuring van de sluiting van een verdrag waarin een internationale organisatie of instelling wordt belast met de uitoefening van bevoegdheden die zijn afgeleid van de grondwet, plaats door middel van een organieke wet.

In de tweede plaats kan de regering in de volgende gevallen de toestemming van de staat verlenen om wettelijk bindende verdragen of conventies te ondertekenen, met voorafgaande instemming van het parlement: politieke verdragen, militaire verdragen of conventies, verdragen of conventies die van invloed zijn op de territoriale integriteit van de staat of de in Titel I vastgelegde fundamentele rechten en plichten, verdragen of conventies die financiële verplichtingen voor de schatkist met zich meebrengen, en verdragen of conventies die een wijziging of derogatie van een wet impliceren of wetgevende maatregelen voor de uitvoering ervan vereisen.

Bij de overige onderwerpen, tot slot, hoeven congres en senaat alleen onmiddellijk van de ondertekening in kennis te worden gesteld.

Na ondertekening en officiële bekendmaking in Spanje worden internationale verdragen onderdeel van de interne rechtsorde. De bepalingen van internationale verdragen kunnen alleen worden ingetrokken, gewijzigd of opgeschort op een wijze waarin het verdrag voorziet of in overeenstemming met de algemene regels van het internationaal recht. Voor de beëindiging van internationale verdragen wordt dezelfde procedure gebruikt als voor de goedkeuring ervan.

Wetten:

Wetsontwerpen worden aangenomen door de ministerraad (*Consejo de Ministros*), die ze vervolgens voorlegt aan het congres, onder bijvoeging van een toelichting van de redenen voor hun invoering en een uiteenzetting van het wettelijke kader, die nodig zijn om een besluit over de wetsontwerpen te kunnen nemen.

In autonome gemeenschappen worden wetsontwerpen aangenomen door de respectieve ministerraden en onder dezelfde voorwaarden voorgelegd aan de wetgevende vergadering van de betreffende autonome gemeenschap.

Wanneer een gewoon of organiek wetsontwerp door het congres is aangenomen, doet de voorzitter van het congres hiervan mededeling aan de voorzitter van de senaat, die het wetsontwerp ter beoordeling aan de senaat voorlegt. De senaat kan binnen twee maanden na de datum van ontvangst van het wetsontwerp zijn veto hierover uitspreken of amendementen hierop indienen. Een veto kan alleen worden uitgesproken met een absolute meerderheid van de stemmen.

Het wetsontwerp kan niet voor bekrachtiging aan de koning worden voorgelegd zonder dat het congres het oorspronkelijke wetsontwerp heeft geratificeerd (met een absolute meerderheid in het geval van een veto, of met een eenvoudige meerderheid wanneer er twee maanden zijn verstreken na de indiening van het wetsontwerp), of zich heeft uitgesproken over de amendementen, die met een eenvoudige meerderheid kunnen worden aangenomen of verworpen. De termijn van twee maanden waarover de senaat beschikt om het wetsontwerp te verwerpen of te amenderen, wordt teruggebracht tot twintig kalenderdagen bij wetsontwerpen die door de regering of door het congres tot urgent zijn verklaard.

Wetten die door het parlement zijn aangenomen, worden voorgelegd aan de koning, die deze binnen vijftien dagen na aanneming bekrachtigt, uitvaardigt en de onmiddellijke bekendmaking ervan verordent.

Organieke wetten: voor de aanneming, wijziging of intrekking van organieke wetten is een absolute meerderheid van het congres vereist in een eindstemming over het gehele wetsontwerp.

Verordeningen: het opstellen van verordeningen geschiedt aan de hand van de volgende procedure:

In eerste instantie wordt het bijbehorende wetsvoorstel ingediend door de bevoegde beleidsinstantie, samen met een verslag over de noodzaak en geschiktheid ervan, evenals een financiële verklaring met een raming van de kosten die de verordening met zich mee zal brengen.

Tijdens het voorbereidende proces moeten er, naast de verslagen, adviezen en voorgeschreven voorafgaande goedkeuringen, alle studies en raadplegingen worden uitgevoerd die nodig worden geacht om de geschiktheid en de wettigheid van de tekst te waarborgen. Verordeningen moeten in elk geval gepaard gaan met een verslag over de gendereffecten van de maatregelen die de verordening bevat.

Wanneer de bepaling van invloed is op de rechten en legitieme belangen van de burgers, kunnen deze worden gehoord gedurende een redelijke periode die niet korter is dan vijftien werkdagen. Wanneer dit gelet op de aard van de bepaling raadzaam is, moet het publiek de gehele genoemde periode inspraakmogelijkheden worden geboden.

Ontwerpverordeningen moeten in elk geval worden voorgelegd aan het technisch secretariaat-generaal (*Secretaría General Técnica*), onverminderd het oordeel van de Spaanse raad van state (*Consejo de Estado*) in de gevallen waarin de wet voorziet.

Wanneer de verordening de verdeling van bevoegdheden tussen staat en autonome gemeenschappen kan beïnvloeden, moeten de overheidsinstanties eerst een verslag over de maatregel uitbrengen.

Voor de inwerkingtreding van de verordeningen die door de regering zijn aangenomen is volledige bekendmaking in het Spaanse staatsblad nodig.

Juridische gegevensbanken

Het Spaanse staatsblad beschikt over een [gegevensbank](#) met alle wetgeving die sinds 1960 is gepubliceerd.

Is de toegang tot de gegevensbanken kosteloos?

De toegang tot deze gegevensbank is kosteloos.

Korte beschrijving van de inhoud

Op de website van het Spaanse staatsblad kunnen alle sinds 1960 verschenen staatsbladen worden geraadpleegd.

De website heeft een zoekmachine waarmee wetgeving en bekendmakingen kunnen worden opgezocht, en beschikt over gegevensbanken van de constitutionele jurisprudentie sinds 1980, rapporten en adviezen van de landsadvocatuur (*Abogacía del Estado*) (vanaf 1997) en van de Spaanse raad van state. De website omvat tevens de **herschikte versies** met de belangrijkste wijzigingen van de wetgeving. Tot slot biedt de website een waarschuwingdienst voor nieuwe wetgeving aan, een dienst voor gepubliceerde kennisgevingen en een dienst voor raadpleging van informatie en documentatie.

Links

[Gegevensbank met Spaanse wetgeving](#)

Laatste update: 17/01/2024

De verschillende taalversies van deze pagina worden bijgehouden door de betrokken lidstaten. De informatie wordt vertaald door de diensten van de Europese Commissie. Eventuele aanpassingen zijn daarom mogelijk nog niet verwerkt in de vertalingen. De Europese Commissie aanvaardt geen verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid met betrekking tot informatie of gegevens in dit document. Zie de juridische mededeling voor auteursrechtelijke bepalingen van de lidstaat die verantwoordelijk is voor deze pagina.